

กรมส่งเสริมการเรียนรู้
Department of Learning Encouragement

รายงานผลการตรวจสอบการดำเนินงาน

โครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุ
ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข
ประจำปีงบประมาณ 2568

กลุ่มตรวจสอบภายใน
กรมส่งเสริมการเรียนรู้

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก – ข
บทที่ ๑ บทนำ	
- ความเป็นมาในการตรวจสอบ	๑
- วัตถุประสงค์การตรวจสอบ	๑
- ขอบเขตการตรวจสอบ	๑
- วิธีการตรวจสอบ	๒
- ระยะเวลาในการตรวจสอบ	๒
บทที่ ๒ ข้อมูลพื้นฐานโครงการ	๓
บทที่ ๓ ผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะ	๕
- ประเด็นการตรวจสอบที่ ๑	๖
การดำเนินงานโครงการความร่วมมือการผลิต ผู้ดูแลผู้สูงอายุระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข	
เกณฑ์การตรวจสอบ	การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์กำหนด
- ประเด็นการตรวจสอบที่ ๒	ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน
เกณฑ์การตรวจสอบ	ผู้ผ่านการอบรมมีทักษะความรู้ในการดูแลผู้ที่มีภาวะ พึ่งพิงในครอบครัว และสามารถประกอบอาชีพได้
ภาคผนวก	

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข เป็นโครงการต่อเนื่องที่กรมส่งเสริมการเรียนรู้ดำเนินโครงการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๗๐ ระยะเวลา ๑๒ ปี ภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ แผนแม่บทประเด็นที่ ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต งบประมาณรวมทั้งสิ้น ๓๑๗,๖๘๖,๘๐๐ บาท โดยมีหลักสูตรในการดำเนินงานโครงการ จำนวน ๒ หลักสูตร คือ ๑) หลักสูตร ๗๐ ชั่วโมง และ ๒) หลักสูตร ๔๒๐ ชั่วโมง เพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง ได้รับการดูแลอย่างเป็นระบบ และรองรับผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กรมอนามัยและกรมสนับสนุนบริการสุขภาพกำหนด โดยดำเนินงานโครงการในปีงบประมาณพ.ศ. ๒๕๖๗ ผลการดำเนินงานสรุปได้ ดังนี้

ผู้ผ่านการอบรมส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่มีพื้นฐานด้านการสาธารณสุขตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. จึงทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อหลักสูตรที่กำหนดได้เป็นอย่างดี สามารถนำความรู้ไปต่อยอดดูแลผู้มีภาวะพึ่งพิงในหมู่บ้านหรือพื้นที่รับผิดชอบของตนเองได้ แต่ทั้งนี้จากการลงพื้นที่ สอบถามวิทยากร เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้ผ่านการอบรม และข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ในบางจังหวัด ได้รับจัดสรรงบประมาณไม่เป็นไปตามแบบยั่งยืนความร่วมมือในการจัดอบรม ที่จังหวัดเสนอมายังกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้บางพื้นที่ต้องดำเนินการจัดอบรมตามจำนวนที่ได้ยืนยันความร่วมมือภายใต้งบประมาณที่ได้รับจัดสรร ส่งผลให้ผู้เข้าอบรมบางกลุ่มเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนด (เป้าหมายรุ่นละ ๒๐ คน) และช่วงเวลาที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน ไม่ตรงกับระยะเวลาหรือความพร้อมของวิทยากร ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด และงบประมาณที่ได้รับจัดสรรสำหรับค่าตอบแทนวิทยากร ชั่วโมงละ ๒๐๐ บาท เป็นค่าตอบแทนที่ยังไม่เหมาะสมกับบุคลากรที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีทักษะวิชาชีพเฉพาะทางด้านการสาธารณสุข และค่าวัสดุที่มีงบประมาณจำกัด เมื่อเทียบกับจำนวนชั่วโมงในการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งนี้ในกรอบวงเงินงบประมาณโครงการ ไม่ได้กำหนดให้มีค่าอาหาร ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม

สาเหตุและผลกระทบ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีจำนวนจำกัด ทำให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของจังหวัดที่มีความพร้อมในการจัดอบรม และความไม่ชัดเจนในช่วงระยะเวลาจัดสรรงบประมาณ ลงสู่จังหวัดเพื่อดำเนินการ ทำให้การกำหนดแผนการดำเนินงานในระดับพื้นที่มีความไม่ชัดเจน และวิทยากรเป็นบุคลากรของสำนักงานสาธารณสุข เช่น แพทย์ประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) พยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการสาธารณสุข ซึ่งมีภาระงานประจำของตน ทำให้การประสานและวางแผนการดำเนินงานระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการและวิทยากรไม่สอดคล้องกัน และกรอบวงเงินงบประมาณที่กำหนดให้เบิกจ่ายได้สำหรับการดำเนินงานโครงการ เป็นอัตราเบิกจ่ายตามคู่มือการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๑) ในรูปแบบชั้นเรียนวิชาชีพ ซึ่งเป็นอัตราที่ยังไม่เหมาะสมกับทักษะวิชาชีพของวิทยากร และในหลักสูตรดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้มีค่าอาหาร ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ทำให้บางพื้นที่วิทยากรต้องสนับสนุนค่าใช้จ่ายดังกล่าวจากงบประมาณของตนเอง หรือบางพื้นที่ได้รับสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหรือภาคีเครือข่ายอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรกำหนดระยะเวลาในการจัดสรรงบประมาณลงสู่จังหวัดให้ชัดเจน เพื่อที่หน่วยงานระดับจังหวัดและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการจะได้กำหนดแผนงานกิจกรรมการดำเนินงานของตน และประสานไปยังสาธารณสุขในระดับพื้นที่ที่จัดอบรม เพื่อวางแผนการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และขอให้กรมส่งเสริมการเรียนรู้พิจารณาปรับปรุงอัตราค่าตอบแทน รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็นต่อโครงการให้เหมาะสมกับสภาพการดำรงชีวิต เศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และขอให้กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการ เพื่อสร้างความรับรู้และเข้าใจในวัตถุประสงค์ กิจกรรมการดำเนินงานโครงการให้ชัดเจน

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาในการตรวจสอบ

ในศตวรรษที่ ๒๑ ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งมีแนวโน้มที่ผู้สูงอายุจะต้องอยู่คนเดียวหรืออยู่ลำพังกับคู่สมรสเพิ่มมากขึ้น และยังพบว่าผู้สูงอายุเกินครึ่ง มีปัญหาด้านการมองเห็น การได้ยิน การหกล้ม จากปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุดังกล่าว ทำให้มีค่าใช้จ่ายสูงในการดูแลรักษาพยาบาล กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการที่จะพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตให้มีศักยภาพและความเป็นอยู่ที่ดี จึงได้ดำเนินโครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุ ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข เป็นการดำเนินการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ แผนแม่บทประเด็นที่ ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข เพื่อดำเนินการจัดอบรมหลักสูตรการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุขึ้น โดยมีทั้งหมด ๒ หลักสูตร ดังนี้ ๑) หลักสูตร ๗๐ ชั่วโมง เป็นการจัดฝึกอบรมให้แก่ อสม. ไปปฏิบัติหน้าที่ Caregiver ในระบบ Long Term Care (LTC) หรือประชาชนที่มีผู้มีภาวะพึ่งพิงในครอบครัว และ ๒) หลักสูตร ๔๒๐ ชั่วโมง เป็นการจัดฝึกอบรม ให้แก่ ประชาชนทั่วไปที่มีความประสงค์จะประกอบอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ด้วยเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวข้างต้น กลุ่มตรวจสอบภายใน กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการตรวจสอบการดำเนินงานสำหรับโครงการดังกล่าว เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรคหรือข้อจำกัดในการดำเนินงาน ตลอดจนการเสนอแนะแนวทางแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การตรวจสอบ

- ๑ เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และปฏิบัติตามถูกต้องตามแนวทางคู่มือการดำเนินงาน
๒. เพื่อให้ทราบถึงผลลัพธ์หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
๓. เพื่อให้ข้อสังเกต ข้อคิดเห็น และหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานตามโครงการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุผลสัมฤทธิ์ของงานตามเป้าหมายที่กำหนด

ขอบเขตการตรวจสอบ

๑. การดำเนินงานโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗
๒. ลงพื้นที่ติดตามการดำเนินงาน ได้แก่ ๑) จังหวัดอุทัยธานี ๒) จังหวัดกาญจนบุรี ๓) จังหวัดศรีสะเกษ ๔) จังหวัดอุบลราชธานี ๕) จังหวัดกาฬสินธุ์ ๖) จังหวัดกระบี่ ๗) จังหวัดนครราชสีมา ๘) จังหวัดชัยภูมิ ๙) จังหวัดชัยนาท ๑๐) จังหวัดลพบุรี ๑๑) จังหวัดอ่างทอง ๑๒) จังหวัดขอนแก่น ๑๓) จังหวัดมหาสารคาม ๑๔) จังหวัดร้อยเอ็ด ๑๕) จังหวัดเชียงใหม่ ๑๖) จังหวัดลำพูน ๑๗) จังหวัดปราจีนบุรี ๑๘) จังหวัดนครนายก
๓. แบบสอบถามจังหวัดกลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ จำนวน ๖๓ จังหวัด

วิธีดำเนินการตรวจสอบ

๑. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุระหว่าง
กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

๒. วางแผนการตรวจสอบโดยการกำหนดประเด็น วัตถุประสงค์ ขอบเขต และแนวทางการตรวจสอบ

๓. การตรวจสอบใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูลและหลักฐาน ดังนี้

๓.๑ ตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น เอกสารแสดงความเป็นมา
ของโครงการ งบประมาณที่ได้รับ ความสำเร็จ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

๓.๒ จัดทำแบบสอบถาม จำนวน ๔ ชุด ได้แก่ ๑) สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ
๒) แบบสอบถามการดำเนินงานระดับอำเภอ ๓) แบบสอบถามวิทยากรผู้ฝึกอบรม และ ๔) แบบสอบถามผู้ผ่านการอบรม

ระยะเวลาในการตรวจสอบ

๑ ตุลาคม ๒๕๖๗ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘

บทที่ ๒

ข้อมูลพื้นฐานโครงการ

โครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข เกิดจากรัฐบาลสมัยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ต้องการเห็นการบูรณาการงาน ผู้สูงอายุระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างเป็นระบบ และรองรับผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นในอนาคต จึงได้มีการเชิญผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมประชุมเพื่อหารือ ถึงบทบาทหน้าที่หรือการมีส่วนร่วมในการบูรณาการงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอแนวความคิดในการจัดทำโครงการ จำนวน ๒ โครงการ คือ การผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุ และการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ผู้สูงอายุ โดยมีมอบหมายให้สำนักงาน กศน.เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ดังกล่าว และโครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข เริ่มดำเนินงานโครงการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ สิ้นสุดในปีงบประมาณ ๒๕๗๐ รวมระยะเวลาดำเนินการ ๑๒ ปี (ขาวคาดแดง) งบประมาณทั้งสิ้น ๓๑๗,๖๘๖,๘๐๐ บาท

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ การดำเนินงานโครงการดังกล่าว กรมส่งเสริมการเรียนรู้ได้รับ งบประมาณภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (งบรายจ่ายอื่น) งบประมาณทั้งสิ้น ๕,๙๗๐,๐๐๐ บาท โดยมีศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มเป้าหมายพิเศษ เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ และมีการดำเนินงานโครงการจำนวน ๒ หลักสูตร คือ ๑) หลักสูตร ๗๐ ชั่วโมง และ ๒) หลักสูตร ๔๒๐ ชั่วโมง (ตามคู่มือแนวทางการบูรณาการความร่วมมือการจัดอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗) โดยมีโครงสร้างหลักสูตร ดังนี้

๑. หลักสูตร ๗๐ ชั่วโมง เป็นการจัดฝึกอบรมให้แก่ อสม. ไปปฏิบัติหน้าที่ Caregiver ในระบบ Long Term Care (LTC) หรือประชาชนที่มีผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงในครอบครัว

เนื้อหา	หลักสูตร ๗๐ ชม.		หมายเหตุ
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	
๑. การจัดการดูแล (Care Management)	๑	-	
๒. คุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Caregiver)	๒	๑	
๓. สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ	๒	-	
๔. โรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ	๓	-	
๕. การให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือการประเมินค้นหาภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ	๒	๒	
๖. การปฐมพยาบาลและการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุเบื้องต้น	๓	๓	
๗. การใช้อาาในผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง	๒	-	
๘. โภชนาการสำหรับผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง	๒	๒	
๙. การดูแลสุขภาพช่องปากสำหรับผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง	๑	๑	
๑๐. การส่งเสริมสุขภาพจิตและการจัดการความเครียดในผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง	๒	๒	
๑๑. การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง	๒	๑	
๑๒. การแพทย์แผนไทย แพทย์ทางเลือก และกายภาพบำบัดสำหรับการดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง	๒	๑	
๑๓. การดูแลผู้ป่วยระยะท้ายแบบประคับประคอง (Palliative) ในชุมชน	๓	๒	
๑๔. การฝึกปฏิบัติภาคสนาม	๒	๒๕	
๑๕. การวัดและประเมินผล	๑	-	
รวมทั้งสิ้น	๓๐	๔๐	

๒. หลักสูตร ๔๒๐ ชั่วโมง (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ) เป็นการจัดอบรมเพื่อดูแลผู้สูงอายุในชุมชน และต่อยอดในการประกอบอาชีพได้

หมวดวิชา	จำนวนชั่วโมง	ภาคทฤษฎี	ภาคปฏิบัติ
๑. ความรู้ทั่วไปของผู้สูงอายุ	๒๓	๒๐	๓
๒. การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	๔๖	๒๒	๒๔
๓. การดูแลผู้สูงอายุ	๗๘	๓๘	๔๐
๔. การประเมินภาวะวิกฤตการช่วยชีวิตการปฐมพยาบาลและการส่งต่อ	๑๙	๖	๑๓
๕. โรคกลุ่มอาการและปัญหาที่พบบ่อยในสูงอายุ	๑๐	๑๐	๐
๖. แนวคิดเกี่ยวกับผู้ดูแล	๑๑	๑๑	๐
๗. การฝึกทักษะอาชีพด้านภาษาและคอมพิวเตอร์	๑๓	๗	๖
๘. การฝึกภาคปฏิบัติ	๒๒๐	๐	๒๒๐
๙. การวัดผลและประเมินผลการอบรม	เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินของสถานศึกษา		
รวม	๔๒๐	๑๑๔	๓๐๖

วัตถุประสงค์ของโครงการ

โครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข มีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ

๑. หลักสูตร ๗๐ ชั่วโมง เพื่อพัฒนา อสม. ที่จะไปเป็น Caregiver ในระบบ Long Term Care ของกระทรวงสาธารณสุข หรือพัฒนาประชาชนทั่วไปที่มีบุคคลผู้มีภาวะพึ่งพิงในครอบครัวให้มีความรู้และทักษะเบื้องต้น

๒. หลักสูตร ๔๒๐ ชั่วโมง เพื่อดูแลผู้สูงอายุในชุมชน และต่อยอดในการประกอบอาชีพได้

กรอบวงเงินงบประมาณการจัดอบรม

กรอบวงเงินงบประมาณการจัดอบรม กำหนดกลุ่มเป้าหมายทุกหลักสูตร รุ่นละ ๒๐ คน มีกรอบวงเงินงบประมาณของแต่ละหลักสูตร ดังนี้

รายการค่าใช้จ่าย	หลักสูตร/บาท		หมายเหตุ
	๗๐ ชั่วโมง	๔๒๐ ชั่วโมง	
๑) ค่าตอบแทนวิทยากร (ชั่วโมงละ ๒๐๐ บาท)	๑๔,๐๐๐	๘๔,๐๐๐	
๒) ค่าบริหารจัดการและค่าวัสดุสิ้นเปลืองในการจัดอบรม	๑๑,๗๐๐	๕๗,๐๐๐	
รวมทั้งสิ้น	๒๕,๗๐๐	๑๔๑,๐๐๐	

ที่มา : คู่มือแนวทางการบูรณาการความร่วมมือการจัดอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

บทที่ ๓

ผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะ

โครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข ที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา อสม. ที่จะไปเป็น Caregiver ในระบบ Long Term Care ของกระทรวงสาธารณสุข และพัฒนาประชาชนทั่วไปที่มีบุคคลผู้มีภาวะพึ่งพิง ในครอบครัวให้มีความรู้และทักษะเบื้องต้น สำหรับหลักสูตร ๗๐ ชั่วโมง และเพื่อดูแลผู้สูงอายุในชุมชน และต่อยอด ในการประกอบอาชีพได้ สำหรับหลักสูตร ๔๒๐ ชั่วโมง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ มีกลุ่มเป้าหมาย ที่ดำเนินงานโครงการ จำนวน ๖๓ จังหวัด

จากการสอบถามเอกสารและหลักฐานการดำเนินงานโครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่าผลการดำเนินงานโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ผลลัพธ์ ผลผลิต แผนการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานสอดคล้องกับแนวทาง/คู่มือที่กำหนด และทราบถึงปัญหา/สาเหตุ อุปสรรคที่ส่งผลกระทบในการการปฏิบัติงานในโครงการ พร้อมให้ความเห็นข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปรับปรุง ซึ่งได้สรุปผลการใช้จ่ายเงิน ผลการดำเนินงาน และผลการตรวจสอบ ดังนี้

ผลการใช้จ่ายเงิน

แผนงาน : ยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

โครงการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุ

ประเภทรายจ่าย	ได้รับจัดสรร (บาท)	ผลการเบิกจ่าย (บาท)	ร้อยละผล การเบิกจ่าย
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	๕,๙๗๐,๐๐๐	๕,๖๖๘,๐๓๐.๙๒	๙๔.๙๔
๑.โครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข	๕,๙๗๐,๐๐๐	๕,๖๖๘,๐๓๐.๙๒	๙๔.๙๔

ที่มา : รายงานประจำปี ๒๕๖๗ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานโครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

หลักสูตร	ค่าเป้าหมาย	ผลการ ดำเนินงาน	คิดเป็น ร้อยละ
๑. ผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง หลักสูตร ๗๐ ชั่วโมง	๓,๐๐๐	๒,๒๔๖	๗๔.๘๖
๒. ผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง หลักสูตร ๔๒๐ ชั่วโมง	๒๐๐	๘๙	๔๔.๕๐
รวม	๓,๒๐๐	๒,๓๓๕	๗๒.๙๖

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ ปี ๒๕๖๗ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้กลุ่มเป้าหมายพิเศษ

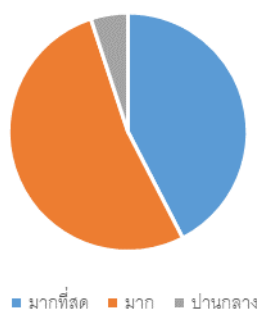
ผลการตรวจสอบ

ประเด็นการตรวจสอบที่ ๑ : การดำเนินงานโครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุระหว่าง
กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข

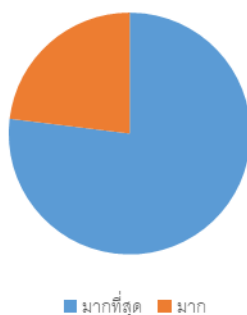
เกณฑ์การตรวจสอบ : การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์กำหนด

การดำเนินงานโครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ
และกระทรวงสาธารณสุข ในปีงบประมาณ ๒๕๖๗ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้
ความเข้าใจ เรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ และปฏิบัติต่อผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเตรียมการ
รองรับระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาวในท้องถิ่น ชุมชน และเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรและภาคี
เครือข่ายที่ทำงานด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว จากการลงพื้นที่สอบถาม สังเกตการณ์ และข้อมูลจาก
แบบสอบถาม พบว่า การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้ผ่านการอบรมส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่มีพื้นฐานด้านการสาธารณสุขตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. จึงทำให้เกิด
ความรู้ ความเข้าใจต่อหลักสูตรที่กำหนดได้เป็นอย่างดี และข้อมูลจากแบบสอบถามวิทยากร จำนวน ๖๓ จังหวัด
โดยมีวิทยากรผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน ๙๙ คน พบว่า ภายหลังจากการอบรมเสร็จสิ้น ผู้เข้าอบรม
มีความรู้และทักษะเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับ **มากที่สุด** คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๔๒% ระดับ **มาก** คิดเป็นร้อยละ
๕๒.๕๓% และอยู่ในระดับ **ปานกลาง** คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๕% และจากแบบสอบถามผู้ผ่านการอบรม
จำนวน ๒๔๓ คน พบว่า สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติและใช้ได้จริง อยู่ในระดับ **มากที่สุด** คิดเป็นร้อยละ
๓๖.๙๕% และอยู่ในระดับ **มาก** คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐๕% ดังนี้

ภายหลังการอบรม ผู้เข้าอบรมมีความรู้และทักษะเพิ่มมากขึ้น

ผู้ผ่านการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติและใช้ได้จริง

สรุปผลการตรวจสอบ ประเด็นการตรวจสอบที่ ๑ การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล จากการลงพื้นที่สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ วิทยากร ผู้ผ่านการอบรม และจากแบบสอบถาม พบว่า ในบางจังหวัดได้รับจัดสรรงบประมาณไม่เป็นไปตามแบบยืนยันความพร้อมในการจัดอบรม ที่จังหวัดเสนอมายังกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้บางพื้นที่ต้องดำเนินการจัดอบรมตามจำนวนที่ได้ยืนยันความพร้อมภายใต้งบประมาณที่ได้รับจัดสรร ส่งผลให้ผู้เข้าอบรมบางกลุ่มเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนด (รุ่นละ ๒๐ คน) และช่วงเวลาที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน ไม่ตรงกับระยะเวลาหรือความพร้อมของวิทยากร ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดได้

สาเหตุและผลกระทบ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีจำนวนจำกัด ทำให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของจังหวัดที่มีความพร้อมในการจัดอบรม และความไม่ชัดเจนในช่วงระยะเวลาจัดสรรงบประมาณลงสู่จังหวัดเพื่อดำเนินการ ทำให้การกำหนดแผนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ที่มีความไม่ชัดเจน และวิทยากรเป็นบุคลากรของสำนักงานสาธารณสุข เช่น แพทย์ประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) พยาบาลวิชาชีพนักวิชาการสาธารณสุข ซึ่งมีภาระงานประจำของตน ทำให้การประสานและวางแผนการดำเนินงานระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการและวิทยากรไม่สอดคล้องกัน

ข้อเสนอแนะ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ควรกำหนดระยะเวลาในการจัดสรรงบประมาณลงสู่จังหวัดให้ชัดเจน เพื่อที่หน่วยงานระดับจังหวัดและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการจะได้กำหนดแผนงานกิจกรรมการดำเนินงานของตน และประสานไปยังสาธารณสุขในระดับพื้นที่ที่จัดอบรม เพื่อวางแผนการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นการตรวจสอบที่ ๒ : ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน

เกณฑ์การตรวจสอบ : ผู้ผ่านการอบรมมีทักษะความรู้ในการดูแลผู้มีภาวะพึ่งพิงในครอบครัว และสามารถประกอบอาชีพได้

ในศตวรรษที่ ๒๑ ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งมีแนวโน้มที่ผู้สูงอายุจะต้องอาศัยอยู่คนเดียวหรืออยู่ลำพังกับคู่สมรสเพิ่มมากขึ้น และยังพบว่าผู้สูงอายุเกินครึ่ง มีปัญหาด้านการมองเห็น การได้ยิน การหกล้ม จากปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุดังกล่าว ทำให้มีค่าใช้จ่ายสูงในการดูแลรักษาพยาบาล กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการที่จะพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตให้มีศักยภาพและความเป็นอยู่ที่ดี และส่งเสริมให้ผู้ที่มีผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงในครอบครัวมีทักษะในการดูแลบุคคลดังกล่าวภายในครอบครัวได้ หรือผู้ที่มีความสนใจที่จะนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด จากการลงพื้นที่สอบถามผู้ผ่านการอบรม จำนวน ๑๘ จังหวัด และข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน ๒๔๓ คน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมที่ส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่วิทยากรส่งเสริมสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรของกรมอนามัยหรือกรมสนับสนุนบริการสุขภาพกำหนด สามารถนำไปต่อยอดดูแลผู้มีภาวะพึ่งพิงในหมู่บ้านหรือพื้นที่รับผิดชอบของตนเองได้ มีความพึงพอใจในโครงการอยู่ในระดับ **มากที่สุด** คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๒๕% ระดับ **มาก** คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗๕% ดังนี้

ความพึงพอใจของผู้ผ่านการอบรม

จากข้อมูลที่พบในส่วนใหญ่ ผู้เข้ารับการอบรมเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งเป็นคนที่อยู่ในช่วงวัยกลางคนไปจนถึงผู้สูงอายุ และมีค่าตอบแทนจากการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) แล้ว จึงมีผู้ผ่านการอบรมส่วนน้อยที่มีใช้ อสม. นำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้ให้กับตนเอง จากการลงพื้นที่สอบถาม พบว่า ผู้ผ่านการอบรมที่มีใช้ อสม. ได้นำความรู้ที่ได้รับในการอบรมหลักสูตร ๗๐ ชั่วโมง ของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ไปสมัครเข้ารับการอบรมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในหลักสูตร Caregiver ที่ต้องอบรมเพิ่มเติมอีก ๕๐ ชั่วโมง ตามหลักเกณฑ์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด จึงจะมีสิทธิได้รับการพิจารณาในการจ้างงานและได้รับค่าตอบแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เดือนละ ๕,๐๐๐ บาท

สรุปผลการตรวจสอบ ประเด็นการตรวจสอบที่ ๒ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน จากคู่มือแนวทางการบูรณาการความร่วมมือการจัดอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ กำหนดกรอบวงเงินงบประมาณในการจัดอบรม เป็นค่าตอบแทนวิทยากร ชั่วโมงละ ๒๐๐ บาท และค่าบริหารจัดการและค่าวัสดุสิ้นเปลืองในการจัดอบรม สำหรับหลักสูตร ๗๐ ชั่วโมง จำนวนเงิน ๑๑,๗๐๐ บาท และหลักสูตร ๔๒๐ ชั่วโมง จำนวนเงิน ๕๗,๐๐๐ บาท นั้น จากการลงพื้นที่สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการวิทยากร ผู้ผ่านการอบรม และจากแบบสอบถาม พบว่า งบประมาณที่ได้รับสำหรับค่าตอบแทนวิทยากร ชั่วโมงละ ๒๐๐ บาท เป็นค่าตอบแทนที่ยังไม่เหมาะสมกับบุคลากรที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีทักษะวิชาชีพเฉพาะทางด้านการสาธารณสุข และค่าวัสดุที่มีงบประมาณจำกัดเมื่อเทียบกับจำนวนชั่วโมงในการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งนี้ในกรอบวงเงินงบประมาณโครงการ ไม่ได้กำหนดให้มีค่าอาหาร ค่าอาหารว่าง และเครื่องดื่ม จึงขอให้กรมส่งเสริมการเรียนรู้พิจารณาเพิ่มเติมงบประมาณเป็นค่าอาหาร ค่าอาหารว่าง และเครื่องดื่มสำหรับโครงการดังกล่าว

สาเหตุและผลกระทบ กรอบวงเงินงบประมาณที่กำหนดให้เบิกจ่ายได้สำหรับการดำเนินงานโครงการ เป็นอัตราเบิกจ่ายตามคู่มือการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๑) ในรูปแบบชั้นเรียนวิชาชีพ ซึ่งเป็นอัตราที่ยังไม่เหมาะสมกับทักษะวิชาชีพของวิทยากร และในหลักสูตรดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้มีค่าอาหาร ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ทำให้บางพื้นที่วิทยากรต้องสนับสนุนค่าใช้จ่ายดังกล่าวจากงบประมาณของตนเอง หรือบางพื้นที่ได้รับสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหรือภาคีเครือข่ายอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

๑. ขอให้กรมส่งเสริมการเรียนรู้พิจารณาปรับปรุงอัตราค่าตอบแทน รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็นต่อโครงการให้เหมาะสมกับสภาพการดำรงชีวิต เศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

๒. ขอให้กรมส่งเสริมการเรียนรู้ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการ เพื่อสร้างความรับรู้และเข้าใจในวัตถุประสงค์ กิจกรรมการดำเนินงานโครงการให้ชัดเจน

ภาคผนวก

กรมส่งเสริมการเรียนรู้

Department of Learning Encouragement

รายงานผลการตรวจสอบการดำเนินงาน

โครงการความร่วมมือการผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข

ประจำปีงบประมาณ 2568